

Fordításelmélet

MBA-NEDD-301

A kurzus célja: A fordítás mint interdiszciplináris tudomány és mint alkalmazott nyelvészet alapvető irányzatainak, elméleteinek, korszakainak ismertetése, a fordításelméletek története. Az ekvivalencia fogalma, megvalósíthatósága, a fordítás kapcsolata a pszicholingvisztikával, a szociolingvisztikával, a pragmatikával, a fordítás mint kulturális praxis. A fordítás funkciója, folyamata, végterméke, a fordítás segédeszközei, az explicitációs stratégiák, a stílus, a norma.
A kurzus nyelve magyar és holland.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Referátumok megtartása
- Rendszeres, aktív részvétel az órákon, legfeljebb 3 hiányzás

1. Bevezetés: Langue/parole. A fordítói tevékenység jellege.
2. Szó alatti komponensek: hangok, morféma.
3. Szemantika. Nyelvészeti fogalmak.
4. Szómezők, konnotáció. (Hárompercesek: 109-110)
5. Az ekvivalencia fogalma a fordításelméletben.
6. Fordítási technikák. Fordíthatóság-fordíthatatlanság. Reáliák. (Grit: De vertaling van realia, Klaudy barátai-kötet: Lendvai Endre: reáliafelfogások napjaink magyar fordításelméletében)
7. A szavakon túl. A mondaton túl: kontextus és regiszter. (Hárompercesek: Mondattan 77-79. A magyar szórend 215-217.)
8. Szövegstruktúra: kohézió, koherencia. Szövegfunkciók. (Hárompercesek: Leleményes reklámszövegek 189, Reklám és nyelvtan 191)
9. Fordításelmélet és szociolingvisztika. (Ízlések és szabályok: 19-22. Prédikál és szónokol: 30-41)
10. Fordításelmélet és pragmatika: preszuppozíciók, beszédaktusok, implikatívák. (Hárompercesek: Előfeltevések 106-107. Pragmatika 104-106)
11. Fordításelmélet és pszicholingvisztika
12. Explicitációs stratégiák. Stílus, norma. (Ford.tud. 2010/2, 1999/2)

Kötelező irodalom:

- Albert Sándor** *Fordítás és filozófia*. 2003, Tinta Könyvkiadó.
- Bart I. & Rákos S. (szerk.):** *A műfordítás ma*. 1981, Budapest: Gondolat.
- Bart István, Klaudy Kinga (szerk.)** *A fordítás tudománya. Válogatás a fordításelmélet irodalmából*. 1985, Budapest: Tankönyvkiadó 15-21. [Jakobson: Fordítás és nyelvészet]
- Eco, U.:** *Mouse or rat? Translation as negotiation*. 2003, London: Weidenfeld & Nicolson. 32-62. [Losses and gains]
- Fawcett, P.: Translation and Language. 1997, Manchester: St. Jerome Publishing.**
- Józan Ildikó (szerk.):** *A műfordítás elveiről. Magyar fordításelméleti szöveggyűjtemény*. Budapest: Balassi Kiadó.
- Kálmán László & Nádasdy Ádám:** *Hárompercesek a nyelvről*. 1999, Budapest: Osiris I/1,4,5. III/11, 12, 13.
- Kenesei István (szerk.):** *A nyelv és a nyelvek*. 2000, Budapest: Corvina. 90-109. [Mondatok, Jelentések]; 193-218. [Beszéd és gondolkodás, Nyelv és megismerés]
- Klaudy Kinga: Fordítás I. Bevezetés a fordítás elméletébe 1997, Budapest: Scholastica.**
- Kosztolányi Dezső:** *Nyelv és lélek*. 495-533. [A fordításról és fordításról] 2002, Osiris.
- Langeveld, A.** *Vertalen wat er staat*. 1986, Amsterdam: Arbeiderspers.
- Lénárd Sándor:** *Egy magyar idegenvezető Bábel tornyában*. 2003, Budapest: Typotex. 47-145. [Hét nap bábéliül (meg egy nyolcadik)]
- Naaijken, T. et al. (eds.)** *Denken over vertalen. Een tekstboek over vertaalwetenschap*. 2004, Utrecht: Uitgeverij Vantilt.

Nádasdy Ádám: *Prédikál és szónokol.* Budapest: Magvető. 2008.[30-41]

Ízlések és szabályok. Budapest: Magvető. 2003.

N. Kovács T. (szerk.) *A fordítás mint kulturális praxis.* 133-169. [Niranjana: A szövegek és a kultúrák reprezentálása: Fordításelmélet és etnográfia]

Pinker, S.: *A nyelvi ösztön.* 1999, Budapest: Typotex. 231-260. [Bábel tornya]

Steiner, G. *Bábel után. Nyelv és fordítás.* 2005, Budapest: Corvina. 1-45. [A megértés mint fordítás]

Szegedy-Maszák Mihály: *Megértés, fordítás, kánon.* 2008, Pozsony: Kalligram. 11-28., 202-250.

A Fordítástudomány c. folyóirat egyes cikkei.

Robin Edina: Explicitáció a lektorált fordításokban – az explicitáció mint szerkesztési művelet. 24. XII. (2010) 2. szám